

POSTANOWIENIE

27 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 27 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku M.B.
z udziałem B.C., D.C. i A.B.
o stwierdzenie nabycia spadku po S.C.,
na skutek skargi kasacyjnej B.C., D.C. i A.B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie
z 18 lipca 2024 r., V Ca 1688/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że uczestnicy i wnioskodawczyni ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 lipca 2024 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację uczestników od postanowienia Sądu Rejonowego w Piasecznie z 8 marca 2024 r. stwierdzającego, że spadek po S.C., zmarłym dnia [...] w Z., mającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Z., na podstawie testamentu własnoręcznego z 3 kwietnia 2020 r. otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w Piasecznie 24 lutego 2021 r., nabyła w całości, z dobrodziejstwem inwentarza, M.B. - wnioskodawczyni.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnicy wskazali przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Ich zdaniem o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczy naruszenie art. 945 § 1 k.c., art. 670 § 1 oraz art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy,

sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazali, aby zaskarżone postanowienie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołali się do zarzutu naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c. i pozbawienia ich możliwości obrony ich praw, co przejawiało się uniemożliwieniem pełnomocnikom procesowym zadawania pytań wnioskodawczyni na rozprawie 24 lutego 2021 r. Argumentacja skarżących odwołuje się zatem do nieważności postępowania w pierwszej instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zaś wyjaśniono, że nieważność postępowania w pierwszej instancji oraz nieuwzględnienie jej przez sąd drugiej instancji w postępowaniu odwoławczym (art. 378 § 1 *in fine* k.p.c.) Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę tylko w granicach podstaw skargi kasacyjnej dotyczących naruszenia przez sąd drugiej instancji przepisów nakazujących uwzględnienie nieważności przed sądem pierwszej instancji. Kwesta nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji może być więc badana jedynie pośrednio, przez przytoczenie przez skarżącego, w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), zarzutu naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. lub art. 386 § 2 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5. poz. 81; z 14 grudnia 2001 r., V CKN 556/00, niepubl., z 25 listopada 2011 r., II CSK 182/11, niepubl.; z 24 maja 2012 r., V CSK 255/11, niepubl.; z 15 listopada 2012 r.,

V CSK 536/11, niepubl.; z 15 maja 2014 r., II CSK 446/13, niepubl.; z 17 lutego 2015 r., III CSK 364/14, niepubl.; z 13 maja 2016 r., III CSK 256/15, niepubl.; z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 142/16, niepubl.). Zarzuty takie *in casu* nie zostały sformułowane.

Skarżący nie wykazali również oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w zakresie zarzutu naruszenia art. 945 § 1 k.c. i art. 670 § 1 k.p.c., którą uzasadnili we wniosku tym, że treść testamentu będącego podstawą wydanego postanowienia spadkowego została spadkodawcy podyktowana, co wprost wynika z zeznań wnioskodawczynie, testament nie wyraża zatem woli spadkodawcy, a jedynie wolę wnioskodawczynie, a sąd wbrew dyspozycji art. 670 § 1 k.p.c. nie podjął inicjatywy ustalenia z urzędu istotnych okoliczności związanych z powstaniem testamentu własnoręcznego, które to okoliczności miały decydujący wpływ na ustalenie ważności testamentu.

Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Niedopuszczalna jest w konsekwencji również próba podważania ustaleń faktycznych poczynionych przez sądy meriti i przyjętej przez te sądy oceny dowodów, pod pozorem twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego lub przepisów postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, niepubl.; z 31 sierpnia 2020 r., I CSK 686/19, niepubl.; oraz wyroki: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubl.; z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, nie-publ.; z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubl.; z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubl., z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). O wystąpieniu przyczyn kasacyjnych nie może w konsekwencji przekonywać argumentacja skarżących wywodzona z niedopuszczalnych na etapie postępowania kasacyjnego zarzutów podważających poczynione ustalenia faktyczne i oparta na faktach nie objętych podstawą faktyczną, w postaci dyktowania spadkodawcy przez wnioskodawczynię treści testamentu.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że obowiązek działania sądu *ex officio* wynikający z art. 670 k.p.c. nie obejmuje obowiązku prowadzenia z urzędu dowodów celem potwierdzenia ważności i skuteczności testamentu, w sytuacji gdy sąd nie powziął wątpliwości, iż testament jest nieważny lub nieskuteczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 września 2019 r., I CSK 504/18, niepubl.). Przedstawiona we wniosku argumentacja ograniczona do stwierdzenia, że Sąd nie podjął inicjatywy ustalenia z urzędu istotnych okoliczności związanych z powstaniem testamentu własnoręcznego, które to okoliczności miały decydujący wpływ na ustalenie ważności testamentu, nie daje podstaw do przyjęcia, iż skarga kasacyjna jest uzasadniona, a tym bardziej, by była ona zasadna w stopniu oczywistym i widocznym *prima vista*. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia w sprawie ustalone zostało, w jakich okolicznościach spadkodawca sporządzał testament, w tym okoliczność, że kontaktował się podczas jego sporządzania telefonicznie z wnioskodawczynią i pisząc swoją ostatnią wolę konsultował z nią, czy to co pisze jest właściwe. Ponadto okoliczność ta stanowiła zasadniczą część rozważań Sądu dotyczących ważności testamentu ocenianej na gruncie art. 945 § 1 k.p.c. Skarżący nie wykazali zatem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Roman Trzaskowski

(K.L.)

[a.ł]

